

POTYKAĆ (71) *vb impf*

o oraz a jasne.

inf potykać (6). ◇ *praes 1 sg* potykâm (1). ◇ *2 sg* potykâsz (2). ◇ *3 sg* potykâ (24). ◇ *3 pl* potykają (11). ◇ *praet 3 sg f* potykała (2). *n* potykało (11). ◇ *3 pl m pers* potykali (1). *subst* potykały (10). ◇ *fut 3 sg n* będzie potykało (1). ◇ *con 3 sg f* by potykała (1). ◇ *3 pl subst* by potykały (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI(XVII) – XVII w.

1. *Spotykać* [*co (żywotne)*] (1) : Drugi ras z nim fie zetkâłá [*liszka z lwem*]/ Nieco fie wždy przelęknęłá: Ale więtszą śmiałość brâłá/ Im częściciey lwá potykâłá. Trzeci fie ras z nim zetkâłá/ A iuz fie nic nie lęknęłá. *BierEz* H3v.

2. *Stawać się czymś udziałem; factum esse Vulg; accidere, cadere, contingere, evenire, fieri, incidere, obtingere, obvenire Cn [kogo, co (żywotne)]* (63) : *LibLeg* 11/139v; z wielkiego miłofierdzia twego potykaią nas dziwne a rozliczne dobrodzieystwa twoie miły panie *RejPs* 211v; nie wiem żywli z frafunku wielkiego Czo gi częłto potyka za żywota iego *RejJóz* O4v, E3v; *KrowObr* B2v, 9; Aleś ty [*mówi Paweł do Tymoteusza*] dołzedł moiey náuki/ poštánowienia/ przedfie wzięcia wiary/ nie fkwápliwości/ miłowánia/ ćierpliwości/ przelládowánia/ mąk/ iákie mię potykály w Antyochiey/ w Ikonium/ w Liłtrach *Leop 2.Tim* 3/11; *BibRadz* I 138c *marg*; Stárał fie też [*papież Innocencyjus*] iákoby był Maurom y inym nieprzyiacielom odpárł/ ále zamieszki ktore go potykály ty mu przekažály *BielKron* 186v, 104v, 213v; *HistRzym* 16v; A ták tu obáčź co to ielt Páná miłowác á fłow iego fłuchác/ á iákie cie s tego dobrodzieystwá á vpominki potykaią. *RejPos* 145; A ciebie [*człowiecze*] tu potykaią tákie dáry/ tákie fkarby/ nie tylko tego docześnego á nędznego fwiátá/ ále onego sławnego kroleřtwá/ ktorego fkarbu áni mol áni rdzâ żadna nie gryzie *RejPos* 146v, 130, 145, 146v; A Pátrzay ná ony poćciwe ludzi wieku ftárego/ iáko v fiebie thák powažne klenoty vwažáli. [...] iż ftali mocno przy cnocie á przy wolności Rzeczypospóltey. A toć ie też thám wielkie dobrodzieyřtwá potykály/ á wždy woleli y páńřtwá y gárdłá potrácić/ á fławę fobie nieřmiertelną zořtáwić *RejZwierc* 38, 142; *CzechRozm* 229v; vbodzy fkupiwiřzy fię ráno/ zágrzewáli fię ná fłóncu: y vkázowáli fobie domy/ gdzie ie częłto iáłmužny potykály *SkarŽyw* 98; *CzechEp* 72, 337 [2 r.]; Dla częgo też tož nas fzczęście/ ktore drugich przed námi potykáło/ potykác muři *NiemObr* 12, 101, 130; ROřkofzy na řwiát řczéréy niepodano/ Ale do káždéy zólci przymiřszano. Zkąd cię potyka/ co twéy duřzy miło/ Mařz przijać y to/ co nie gmyřli było. *KochFr* 72; *ArtKanc* S; *GórnRozm* H4v; *OrzJan* 67; *LatHar* 240, 284, 327; Ktoremu [*diabłu*] fię řprzećiwiaycie mocni w wierze: wiedzác iż też vtrapienia potykaią bráterřtwó wálze/ ktore ielt ná řwiećie. *WujNT* 1.*Petr* 5/9, s. 217, 1.*Petr* 4/12; przez przyřięgi á tym więcey nieřpráwiedliwe/ y Bogá wielkâ háńbá/ y ludzi wielkâ ná duřzy zgubá potykâłá. *PowodPr* 49, 53; *SkarKaz* 45b; *CiekPotr* 49; *CzahTr* E3v.

potykać od kogo (16), *od czego (żywotne)* (1): A czem bych też miał inem moy Pánie ćieřfyc duřę moię iedno rozlicznemi dobrodzieyřtwy twemi/ ktore potykály od ćiebie przodki nářfe *RejPs* 63v; Bo kaźde^{go} mile przyimowál/ niczyią mową niegardził na łaiania i vřczypliwe mowy/ ktore^{go} [*lege*: ktore go] odie^{go} powynowátých i od inřzych potykály/ fkromniuczko odpowiedál *MurzHist* T2; *BibRadz* 1.*Mach* 10/5; *OrzRozm* G2; A tu fobie vwaž/ á thu fie dotkni nędzny włódárzu/ czymeř to zářłużył temu Pánu řwoiemu/ [...] iż cie thákie řzáfunki/ tákye włódárřtwá/ á tákie dobrodzieyřtwá

potykaią od tego Pána twoiego. *RejPos* 192, 185, 292, 326; Bo fie iuż tym łpołobem/ wšeláka pomftá odeymuie/ zá krzywdy wšelákie ktoreby nas od kogo potykály. *CzechRozm* 242, 81v, 226v; W którą rzecz/ gdy kto okiem zdrowym weyżrzy/ á przypátrzy fię z drugiey łtrony ludowi Chriřtyánłkiemu/ [...] á przytym to vważć będzie/co tych/ y dla cze⁸⁰/ od kogo/ y zá czyim powodem potyka: mam zá to/ iż będzie muřiał wyznáć/ iż iuż ielt Antychriřt *CzechEp* 369, 72, 405; *NiemObr* 9, 106; *KmitaSpit* B4v.

potykać skąd [= *od kogo*] (1): Thez niech yey m. powie yz yą ta rada pothika skoroni polskiey zebi y.m. pewnich rzeczy za niepewne pvszczaz nie raczila *LibLeg* 11/41v.

Zwrot: »potykać darmo« (1): A ty fie łam prawie dłazyłz Iż ty rzeczy lekko ważyłz Bo żaczni czo rozum maią Pilnie fie o to łtaraią Aby mieli łaskę moię A ia o to nicz nie łtoię Czo ciebie potyka darmo *RejJóz* E3v.

W przen (1) : Bolełci grobu ogárnęły mię były/ á potykály mię řidłá řmierci [*praevenērunt me laquei mortis*]. *BibRadz Ps* 17/6.

3. *Obdarzać, dawać, ofiarować; dare, deferre, inferre, ingerere Cn* [*kogo czym*] (3) : Venus mi ią [*Helenę*] łamá Napierwey záleciłá/ y zá żonę dáłá. Ludzie/ widzē/ v Bogá łzczęřcia łobie prořą/ A ia kiedy mie z chęci łwey tym potykáli Miałem gárdzić? *KochOdpr* B4.

Przen (2) : gdy lud iego [*Boga*] miałto chwały Bożey potyka go deřpektámi: tedy fię też opowiáda/ iż řwięta y tákie naboženłtwá/ ma łobie wzgárdzone *PowodPr* 54.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): Ty [*fortuno*] płochymi koły czáły iák chceřz mykałz/ Co dobrym z rąk wydrzełz tymże złe potykałz *RybGęřli* Bv.

4. *Zwracać się do kogoř* [*kogo czym*] (4) : z tą łławą zácznieřz [*królu*] pánowánie/ Ktora řnadź będzie nád wřzyłtkich mniemánie: Tym cię potykam/ gořciu w Polłczce drogi/ Niřli przeřtápiřz bramy pierwłzey progi. *GrochKal* 27; *CiekPotr* 7.

Zwrot: »řłowy potykać« (1): wáłzá K.M. dawno czego inřzého po mnie czekałz: y zda mi fie/ że mię wáłzá Kró:M. témi łłowy potykać raczyłz: Cóz/ ázałmy o tym wřzyłtkim nie wiedzili/ áżbyř nas vpomniał. *OrzJan* 125.

Przen (1) : Pytam ia: [...] iáko to źiemie Wołófkiey [*Turek*] dořtał: czym nas potyka? pokiem/ czy woyną? *OrzJan* 11.

Synonimy: 1. *potrafiáć*; 2. *trafiáć się*; 3. *dawać, obdarzać, ofiarować*.

Formacje wřpórdzene cf **TKNAĆ**.

Cf **POTYKANIE**